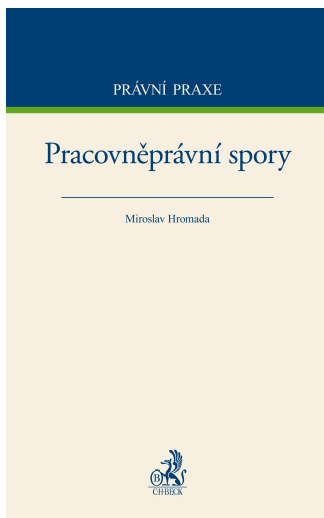

Recenze: Miroslav Hromada – Pracovněprávní spory

2017-01-02 23:01:44 Mgr. Michal Dittrich

(zdroj: www.beck.cz)

Miroslav Hromada předkládá odborné veřejnosti publikaci s názvem „Pracovněprávní spory“, která je věnována materii téhož názvu. Monografie byla publikována nakladatelstvím C.H.BECK v roce 2015 doposud v 1. vydáním.

Autor rozdělil publikaci do 12 kapitol. První kapitola je věnována pravomoci soudů v pracovních věcech, druhá kapitola pak zásadám řízení před soudem, třetí kapitola příslušnosti soudů v pracovních věcech, čtvrtá obsazení soudu, kapitola pátá účastníkům řízení, kapitola šestá průběhu řízení, kapitola sedmá soudnímu řízení a hmotnému právu, kapitola osmá některým hmotněprávním předpokladům pro procesní úkony, kapitola devátá souvislostem s insolvenčním řízením, kapitola desátá alternativnímu řešení sporů, kapitola jedenáctá pracovním věcem s cizím prvkem a naposled kapitola dvanáctá pak pracovnímu soudnictví v jiných zemích. Publikace je zakončena shrnutím, posléze přehledem judikatury a použité literatury.

Autor si za cíl své práce vytýčil zpracování problematiky pracovněprávních sporů. Úvodem nutno uvést, že se věnuje zejména vybraným sporům v rámci individuálních pracovněprávních vztahů. Nicméně obecný název pracovněprávních sporů zahrnuje nepochybně i spory, které vznikají například i v rámci kolektivních pracovních vztahů, o kterých však publikace nepojednává. Rovněž je však třeba upozornit na to, že autor sám hned v úvodu své práce upozorňuje, že publikace nemá za ambici popsat veškeré aspekty pracovněprávních sporů.

V otázce volby tématu lze přisvědčit autorovi, že se jedná z hlediska praktické využitelnosti o vysoce aktuální materii. Autor úvodem své publikace správně poznamenal, že problematika sporů s pracovněprávní tematikou zůstala dosud poněkud stranou pozornosti odborné veřejnosti, a to přesto že právě pracovněprávní spory představují nezanedbatelnou část agendy soudů a advokátů. Aktuálnost tématu je dána i tím, že problematika dosud nenašla publikaci, jako ta Hromadova, která by jednak pojmenovala dílčí problémy, ale zejména nabídla i řešení.

Sledujeme-li strukturu publikace, lze ji, i přes autorem vymezené kapitoly, rozdělit do 4 tematických celků. Kapitola 1 až 6 je věnována převážně procesněprávní otázce věci, 7 a 8 pak spíše hmotněprávní stránce věci a v poslední části je pozornost věnována vybraným specifickým oblastem procesního práva, jako je vztah k insolvenčnímu a rozhodčímu řízení. Poslední okrajová část je věnována komparaci s právní úpravou Německa a Polska.

Co se týče rozboru jednotlivých kapitol, pak v úvodních kapitolách se autor věnuje základům civilního procesu ve vztahu k pracovněprávní tematice. V úvodní kapitole je věnována pravomoci soudů v pracovních věcech, pokračuje zásadami řízení před soudem. Tyto principy jsou vlastní nejen ryze pracovně-právním sporům, ale jsou imanentní civilnímu procesu jako takovému. V následné třetí kapitole se autor věnuje otázce příslušnosti soudů věcné a místní, následuje výklad k obsazení soudu a analýza účastenství v kapitole 5., kde se již autor věnuje i novým prvkům, které přinesl občanský zákoník č. 89/2012 Sb., v platném znění. Zmíňme v pododdílu s názvem entity nemající osobnost problematiku podnikatelských seskupení, svěrenského fondu. Autor ani neopomněl krátce označit problémy spočívající v mylném označování non-subjektu v žalobách účastníků řízení.

V tematické části 2. se pak již autor věnuje průběhu řízení. Naznačuje problémy aktuálně spojené s žalobním návrhem a jeho tvorbou a konstrukce, která skutečně v praxi činí problémy. Dále se věnuje hmotněprávním aspektům, které jsou spjaty s úmrtím zaměstnavatele a zaměstnance.

Celá pasáž v kapitole 6 pojednává o dokazování. Autor se věnuje otázce zjišťování zdravotního stavu, problematice soukromých a veřejných listin a jejich důkazní hodnotě. Tato kapitola je rovněž věnována v hojné míře se vyskytujícím negativním jevům, jako jsou nepřipustné důkazní prostředky, záznamy telefonních hovorů, e-mailová korespondence, internet na pracovišti, kamerový záznam a důkaz tajnou nahrávkou rozhovoru. Zejména z této části mohou čerpat právě zaměstnanci. Pozornosti neušla ani otázka dokazování v případě diskriminace a rozděleného důkazního břemene ve smyslu ust. § 132 o.s.ř.

V tematické části 3. autor pojednává o vztahu soudního řízení a hmotného práva. Je věnována základním principům, které jsou zakotveny v Listině základních práv a svobod (např. legální licence, iura novit curia), které pochopitelně našly svůj odraz i v pracovním právu. Rovněž vymezuje vliv nového občanského zákoníku ve vztahu k základním zásadám pracovně právní úpravy. Vztah mezi občanským zákoníkem a zákoníkem práce je založen na vztahu subsidiarity občanskoprávní úpravy k té pracovněprávní, což samozřejmě s sebou přináší významné obtíže, které se projevují v aplikaci a interpretaci pracovněprávních předpisů. Dále se autor v kapitole ve stručnosti zabývá konstrukcí pracovněprávních norem, věnuje se vymezení kogentní a dispozitivní právní úpravy. Kapitola se posléze překlápí k problematice evropského práva, které má zákonitě vliv na pracovněprávní úpravu, věnuje se jeho dopadům ve vztahu k základním principům rovnosti mužů a žen, zákazu diskriminace, seznamuje s konstrukcí primárního práva EU a popisuje úlohu Soudního dvora EU.

Kapitolu 8 lze označit za jádro práce, je věnována styčným praktickým procesním problémům, které jsou spojeny s určovacími žalobami týkajícími se pracovního poměru, řízení o neplatnost rozvázání pracovního poměru, sporům z odpovědnosti za škodu, vymáhání nároku na náhradu mzdy.

V 9. kapitole se autor věnuje souvislostem pracovněprávní otázky s insolvenčním řízením a v 10 kapitole se nabízí krátké expoé k alternativním řešením pracovněprávních sporů. 11. kapitolou se pozornost obrací k pracovním věcem s cizím prvkem, je věnována z převážné části výkladu nařízení Brusel I a nařízení Řím I.

Z práce je vidět snaha autora sice vybrat jen problematické části a tyto vybrané pasáže pak popsat komplexně. Uvedené s sebou přineslo právě nutnost popsat a podat výklad k otázce pracovních vztahů s cizím prvkem, který je zejména v době volného pracovního trhu, migrační vlny, otázkou vysoce aktuální a sledovanou. S tím souvisí i problematika určování pravomoci soudů ČR a výběr rozhodného práva, které na daný pracovně-právní vztah s cizím prvkem dopadá. V kapitole 12 se pro změnu nabízí komparativní náhled na pracovně-právní úpravu u našich bezprostředních sousedů, kterými jsou Polsko a Německo. Z právě jmenovaných právních úprav jsou evidentní podstatné rozdíly. Zmíňme například existenci zvláštního soudního aparátu v Německu, který je určen výhradně k řešení pracovněprávních sporů a který je uzpůsoben tak, aby spory byly řešeny pokud možno smírně a zároveň efektivně jak po finanční tak časové stránce. Komparace je příhodně umístěna jako tečka publikace, která následuje po seznámení

s právní problematikou v České republice. Kapitola tak přímo vybízí k důkladnému zamyšlení nad vývojem právní úpravy de lege ferenda u nás.

Úvodem k zhodnocení publikace je nutné zmínit, že specifická hmotněprávní vztahu zaměstnavatel – zaměstnanec se i promítá podstatným způsobem do procesněprávní stránky věci. Právě tím, že na hmotné právo navazující procesní stránka problematiky není dosud uceleně popsána a řešena, lze uvést, že publikace představuje skutečně přínos nejen pro praktikující právníky, ale i pro akademiky, neboť bez pochopení procesních nuancí lze jen těžko pracovněprávní problematiku uchopit a správně studentům látku vyložit. Je s podivem, že problematika pracovních sporů doposud zůstala poněkud stranou publikační pozornosti akademické obce. Děje se tak snad právě pro složitost tématu, která je dána interdisciplinární povahou, neboť téma zasahuje do několika oblastí z hmotné tak i procesněprávní části právního řádu.

Právě uvedená meziodvětvová povaha předznamenala, že se tématu musela zhostit osobnost, jakou je Miroslav Hromada, která v sobě obsáhla široký přehled, který nabyta v praxi tak i v akademické rovině. Miroslav Hromada k dnešnímu dni nabyl množství praktických zkušeností nejen na úrovni obecných prvoinstančních soudů, soudil u Okresního soudu v Kladně, posléze vykonával funkci u Okresního soudu v Rokycanech, jako soudce působil i u odvolacího senátu Krajského soudu v Praze. V neposlední řadě nutno zmínit, že v publikaci zúročil i zkušenosti z jeho působení u Nejvyššího soudu ČR. Publikace totiž unikátně nabízí pohled praktikujícího soudce na danou problematiku, tzn. stručné a věcné vyjádření přímo k problému. Nehledě k tomu je z publikace patrná stopa jeho působení v akademické obci. Autor tak praktické zkušenosti oživil i o pohled akademika, neboť působí na katedře pracovního práva a práva civilního procesního na Právnické fakultě Západočeské univerzity v Plzni. Veškeré tyto zkušenosti, akademické tak i praktické, pak zúročil v celé publikaci a předurčilo jej ke zpracování tématu.

Dílo nepředstavuje ucelenou úpravu veškeré materie pracovních sporů, na což ostatně i sám autor v úvodu upozorňuje a rovněž tak je uvedeno v úvodu této recenze. Dílo je věnováno pouze vybraným, nicméně o to více aktuálním právním problémům, které se opakovaně vyskytují v soudní praxi či se naopak dosud v praxi příliš nevyskytly.

Obecně lze publikaci označit za jakýsi návod, který je určen praktikům z řad advokátů, soudců či samotným účastníkům sporu k tomu, jak řešit pracovněprávní spory. Autor nabízí v jednotlivých kapitolách obecný právní výklad vyznačující se věcností se zaměřením k přímému osvětlení problematiky bez rozvláčných popisných statí. Hned v následujícím výkladu autor vždy operuje s příklady a situacemi, na kterých i laikům názorně vysvětluje problematiku. Nabízí poté řešení opřené o aktuální právní úpravu s nabízenými odkazy na jednotlivá rozhodnutí celé soustavy soudů, nejen tedy judikatorních rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR (kterých je však v publikaci označena celá řada). Rád bych jen i v této části upozornil na postřeh, že Hromada nabízí i zdravou kritiku jednotlivých rozhodnutí soudů. Nepřebírá automaticky tato rozhodnutí za správná a neměnná, pokud s těmito nesouhlasí. Uvedené je nezbytné kvitovat. Kritika je vždy přínosem a dává možnost si z názorové plurality vybrat vlastní úvahu, zaujmout k věci vlastní názor. V neposlední řadě i přispívá k otevření diskuze.

Pokud se komplexně pohlédneme na publikaci, nelze si než uvědomit, jak je pracovněprávní problematika sporů rozvrstvena a rozdělena mezi jednotlivé oblasti a odvětví práva. Materie zasahuje prameny práce od mezinárodněprávní po vnitrostátní, materie řešena ke škodě účastníků těchto vztahů není. Po jejím prostudování člověk dospěje k závěru, jak je nezbytné pro řádné vedení pracovněprávního sporu být důsledně seznámen zejména s judikaturou Nejvyššího soudu ČR, což svým způsobem vylučuje samostatnou aktivní účast zaměstnanců coby slabší strany na vedení pracovněprávních sporů. V tomto směru bych asi i zvážil možnosti advokátního přímusu, který zvolilo Německo pro odvolací řízení a možnost výjimek z koncentrace řízení pro tyto případy. Autor nabízí svůj názor, se kterým lze jistě souhlasit, že by se měla zvýšit aktivní role mediátorů coby varianta k soudnímu sporu, kteří by měli

pomoci zhojit rozpory, kdy ani jeden z účastníků nebude mít cit. autora: konečný pocit „vítěze“ či „poraženého“.

Máme-li jedním slovem zhodnotit přínos publikace, pak tento tkví v potřebnosti. Ačkoliv sám autor uvádí, že cílem nebylo poskytnout ucelený přehled veškeré řešené problematiky, podařilo se mu abstrahovat ty problematické oblasti, které se opakovaně vyskytují v praxi, čili přínos tkví v propojení obecného výkladu, který je věcně zaměřen na vysvětlení dané materie. Vysvětlení je názorně podpořeno na příkladu s řešením věci s pomocí odkazu na hypotézu konkrétní právní normy s podporou rozsáhlého aparátu odkazů na soudní rozhodnutí. Ostatně samotný výčet z přehledu zpracované odborné literatury a judikatury dává odhadnout, kolik úsilí autor při zpracování publikace využil. To vše ve svém souhrnu vyplynulo v přesvědčení, že tato publikace by mohla představovat nezbytnou součást knihovny každého právníka zabývající se nejen speciálně pracovněprávní tematikou.

Mgr. Michal Dittrich